

Samira Wahaby

Born in Daliat El-Carmel (1973).

Lives in Daliat El-Carmel.

Graduated Camera Obscura School of Art, photography department (1999)

- 2004 "I'Eau Les Reves", Witte Zaal, Ghent, Belgium
2002 "Metrimony", Beit-Hagefen, Haifa
2002 "In Animate - Nature", Beit-Hagefen, Haifa
2002 "Identity and Peace", Musrara School of Photography, Jerusalem
2001 (solo) "There is No Such Place as Far Away", Heinrich Böll Foundation, Tel Aviv
1999 "Region of Distances", Ami Steinitz Art Gallery, Tel Aviv

סמירה והבי

נולדה בדלית אל כרמל (1973)

מתגוררת בדלית אל כרמל

בוגרת בית ספר לאמנות קמרה אובסקורה,

תל אביב (1999)

מבחר תערוכות:

2004 "I'Eau Les Reves",

גלריה Witte Zaal, Ghent, בלגיה

2002 "כלולות" בית הגפן, חיפה

2002 "טבע דומם", בית הגפן, חיפה

2002 "תערוכת סמינר דוקומנטרי לדו קיום,

זהות ושלווה", בית הספר לצילום

מוסררה, ירושלים

2001 (יחיד) "אין מקום שהוא רחוק מדי",

קרן היינריך בל, תל אביב

1999 "מרחב של מרחקים",

גלריה עמי שטייניץ, תל אביב

”חילוה” (حلوة) סמירה והבי טל בן-צבי

שהילת אור מרחפת עליהם ומגדירה אותם מחדש. ולטר בנימין מתאר פרטי יומיום אלה כחיפוש אחר מה שאובד ונחבא בשוליים, ”תמונות היונקות את ההילה מן הממשות כמו מים בספינה טובעת”³. השימוש באור ובהילה בעבודות מאחד מערכות ייצוג אחדות המתקיימות ברבדים שונים, לעתים סותרים. כך למשל יכולה מערכת אמנותית פורמליסטית, מודרנית בעיקרה, להדגיש אובייקטים כאוטונומיים, בעלי ממשות משל עצמם, ולהדגיש אור כאלמנט קונטרסטי בעל תפקיד בהגדרת החלל ובייצור הדימוי המתקבע בתהליך הצילום. לצד מערכת זו, מערכות תיאולוגיות מונותאיסטיות הופכות את השימוש במושג האור לדיון רציונלי, שכלתני ולא מיסטי. והבי מתבוננת ומחפשת אחר התחביר הפנימי של רצף האובייקטים הנראים בצילום, תחביר שבעיקרו הוא תוצר של הפעילות הקהילתית-דתית שבחילוה המבנה את האובייקטים כמצע ורקע לפעילות רוחנית דתית מאמינה.

בשפות שונות מתקיים קשר ישיר בין השכלה, תורה ואור. כך למשל, המילה אוריינות, המקבילה למילה literacy, נשענת על המילה הארמית אוֹרְיִיתָא, שמשמעה ”תורה”, ועל התואר בר-אוריין – בן תורה, יודע ספר. כך גם המילה enlightenment, ”השכלה”, המתארת את תקופת ההשכלה כאור הבא למגר את החשכה, את האֵין, את הבורות.⁴

באופן דומה, בתרבות הדרוזית מתוארת הלמידה הדתית כהטלת

”חילוה”, תערוכת היחיד של סמירה והבי, היא המשך לעיסוקה של האמנית בקריאה מגדרית של מרחבים ציבוריים וביוגרפיים. בתערוכה מוצגת סדרת עבודות העוסקות בחילוה: – בית תפילה דרוזי המשמש מרכז דתי קהילתי ומקום להתבודדות רוחנית ונפשית עם האל. בסדרה זו מצלמת והבי בשחור-לבן את החילוה שבמקום הולדתה, דלית אל-כרמל: מבנה רחב ידיים אך צנוע, קירותיו נקיים מתמונות ומקישוטים ועל רצפתו פזורים מזרנים, ומבחוץ אין הוא שונה מכל מבנה ציבורי אחר. אף על פי שהדת הדרוזית היא דת סודית, והבי בוחרת להפנות מבט אל מעמקי המערכת הקהילתית הדתית ולהציג את המבנה מבפנים בשני אופנים: כשהוא ריק מאדם, וכשמאכלסת אותו קבוצה של נערות לומדות. בסדרת העבודות מדגיש הצילום את האור הטבעי הנכנס מהחלונות ומפתחי הדלתות תוך שהוא הופך פתחים אלה למעין גופי תאורה רחבי ממדים. אור נוסף מלאכותי אינו נראה בצילום, והגוונים הקודרים נקטעים על-ידי הבזקי אור המדגישים את כיסוי הראש הלבן של הנערות הנראה בצילומים כהילה. והבי ממקמת את מושג ההילה הדתי הרוחני במרחב הצילום המודרני וביחס למושג ההילה ”אאורה” (aura) בתולדות הצילום המערבי. בדומה לצילומי האובייקטים המקוטעים בצילומי הראשונים של אֵזֶן אטאג'ה המתארים את חיי היומיום, והבי מצלמת את פרטי המזרנים והריפוד, את הכיסאות הנערמים זה על זה, את הרצפה הבוהקת, את הספרים ואת חלל החדר כאובייקטים

ולעסוק בהעתקת ספרי הקודש. בצעירותן יכולות רוב הילדות והנערות ללמוד בחילוה, אבל לאחר גיל חמש-עשרה רשאית להמשיך בלימודי הקודש רק מי שמחליטה להשתייך לעולם הדתי. משמעות הדבר היא קיום מנהגי הצניעות, הלבוש ואופני הדיבור, וקבלת עול של ויתורים רבים וקשים שהם פתח לדרך חיים הכרוכה בעינויי הגוף והנפש. סמירה והבי מתעדת נערות, מרביתן מוכרות לה – בנות משפחתה, חברות ומכרות. היא מצלמת אותן ביישוב שבו נולדה כמעשה כרוניקה של קיום נשי. לא כרוניקה של שוליים נשלטים, אלא כרוניקה של ממשות ומרכזיות. בצילום נראות הנערות הקוראות משוחחות באינטימיות זו עם זו. חלקן יושבות על מזרנים בקבוצה, וחלקן עומדות או יושבות לבד, מנותקות מהקבוצה. מטפחת הראש הלבנה מדגישה את מחוות הגוף המשוחררות ואת הרכות, תוחמת את מרחב הקריאה הנראה בצילום, והופכת את הסצנה למפגש הרמוני שטוף אור של נערות צעירות המצויות לפני רגע ההכרעה החשוב בחייהן.

בניגוד לבינריות שבבסיס מערכות תיאולוגיות מונותיאיסטיות, שלב החניכה המתואר בצילום נבנה כטריטוריה נשית שאיננה נשמעת לבינריות של חלוקת מרחב לנשי ולגברי ולהיררכיות דתיות מקובלות. והבי יוצרת מרחב מוגן שבו הנגישות לטקסט הקנוני הדתי והסודי היא אינטימית ולא מתווכת, ובעיקרה אוטונומית ומעצימה. הנערות שבצילום אינן נתונות לסמכות מבוגרים, גברים או נשים; הן

אור על האמת וכהעדפת הידע וההשכלה על פני בורות ופחד. מתוך שיח זה נבנה המרחב המתואר בצילומיה של והבי על רקע סדרה של צמדים בינריים: אור וחושך, הבנה ופחד, השכלה ובורות, אמונה וכפירה.

במרכז הסדרה נראית קבוצת נערות הקוראות בספרי דת. הנערות הלומדות נמצאות למעשה בשלב שלפני כניסתן לחברה הדתית הדרונית. לימודי הדת שלהן הם בבחינת תקופת חניכה לקראת בגרותן וקבלתן ל"עוקאל", קבוצת המאמינים השומרת באדיקות את מצוות הדת ונבדלת משאר ה"ג'והאל" (הבורים).

על פי האמונה הדרונית, הכניסה לדת מחייבת עמידה בשני תנאים: על האדם להיות בוגר, מעל גיל חמש-עשרה, ועליו להיות חופשי מעבדות כדי שהבחירה בדת תיעשה מתוך רצון כן וחופש מוחלט, ולא מתוך לחץ. לנשים הזכות להתפלל ואף להגיע למעמד של כוהנת דת

1. ראו טקסט התערוכה "אין מקום שהוא רחוק מידי" בקטלוג: טל בן צבי, 2003. "שחרחרת – שש־עשרה תערוכות יחיד", גלריה קרן היינריך בל, הוצאת בבל, עמ' 70-75.
2. חילווה – (1 מקום התבודדות; 2) מקום לעבודת הבורא; (3) התייחדות, פרטיות. מילון ערבי-עברי, אברהם שושני, עמ' 367.
3. ולטר בנימין, 2004 (1931). ההיסטוריה הקטנה של הצילום, הוצאת בבל, עמ' 36.
4. תמר אלאור, 1998. בפסח הבא, הוצאת עם עובד, עמ' 287.
5. ויקטור טרנר, 2004 (1969). התהליך הטקסי מבנה ואנטי מבנה, הוצאת רסלינג, עמ' 88.

פזורות בחלל, ומיקומן אינו מרמז על תבניות מרחב היכולות לחזור על עצמן מתוקף היותן מסומנות בפועל במרחב. הן מחזיקות את הספר פתוח קרוב לגופן, ותנוחת הגוף שלהן נוחה ומאפשרת קריאה ממושכת, כך שחווית הקריאה עצמה אינה עונה להסדרים ולמשטור על פיקוח והבנה.

תיאור זה עומד אמנם בניגוד למבנים בינריים מגדריים של חברות קהילתיות דתיות, אולם הוא עונה להגדרות שונות של טקסי מעבר. על פי טרנר, התנהלות טקסי המעבר מורכבת מתהליך בן שלושה שלבים: ההתנתקות משטף הפעילויות היומיומיות; מעבר דרך מצב לימינלי (liminality) אל העולם הטקסי – עולם המרוחק ממושגים של חלל זמן שבמסגרתו זוכים המבנים הימיומיים של החיים לפיתוח ולקריאת תיגר כאחד; וכניסה מחדש לעולם היומיומי. אחד ממושגי המפתח הקשורים לשלב השני, שלב הלימינליות, הוא הקהילתיות (communitas) – אותה תחושת אחווה השוררת בין אלה העוברים את טקס המעבר.

ביחס למערכות הבינריות השמרניות המתקיימות לפני שלב החניכה ולאחריו, והבי מייצרת חוויה ביוגרפית כטקס מעבר. השתייה במעין גן עדן אבוד שבו שמחת החיים, האחוה, תחושת השחרור והעוצמה נובעות מהזכות לקחת חלק בחווית הקריאה הדתית של הטקסט הסודי – כל אלה הם שלב בלבד לקראת היציאה ממרחב החילווה המוגן אל מרחב הקיום הממשי שבחוץ.

“Khilwe” Samira Wahbi

Camera Obscura Gallery
?????-?????

Curator and Editor: Tal Ben Zvi

Graphic Design & Production: Dina Shoham Design
Arabic Translation: Nawaf Athamna
English Translation: Ella Bar David
Prints: Baruch Shafik
Printing: Kal Press
Binding: Sabag

The Catalogue is published with the assistance of:
Israel National Lottery Council For The Arts
Hagar Association

ח'ילוה - סמירה והבי

גלריה קמרה אובסקורה
תאריכים ??-??

אוצרת ועורכת: טל בן-צבי

עיצוב והפקה: סטודיו דינה שהם
תרגום לערבית: נוואף אתאמנה
תרגום לאנגלית: אלה בר-דוד
הדפסת עבודות: ברוך שפיק
הדפסה: דפוס קל
כריכה: סבג

הקטלוג יצא לאור בסיוע:
מועצת הפיס לתרבות ולאמנות
עמותת הגר

